

22.10.2020

Julkinen

JulkICT
Marjukka Saarijärvi

Digitalisaation edistämisen ohjelman ohjausryhmä

Aika	22.10.2020, klo 14.00 – 16.00	
Paikka	Skype-kokous	
Osallistujat	Maria Nikkilä Anu Nousiainen Sirpa Alitalo Arto Holopainen Jouni Hynynen Jaakko Rinne Tomi Kytölä Ville Mäenpää Katri-Leena Launis Mikko Lehtisalo Juha Lempiäinen Jaana Nevalainen Ismo Parviainen Pekka Rehn Paula Sundqvist Maaria Toikka Mika Tuuliainen Aleksi Yrttiaho	tietohallintoneuvos, VM (pj) finanssineuvos, VM (varapj.) teollisuusneuvos, TEM innovaatiopäällikkö, Kuopion kaupunki IT-asiantuntija, ARA asiakkuusjohtaja, Ruokavirasto (varaj.) erityisasiantuntija, OKM tietohallintopäällikkö, Vantaan kaupunki johdon konsultti, Kela erityisasiantuntija, ORK asiakaspalvelupäällikkö, Tulli erityisasiantuntija, Suomen Kuntaliitto johtava asiantuntija, SM ylijohtaja, asiakkaat, DVV hyvinvointikoordinaattori, Parainen johtava asiantuntija, Traficom johtava asiantuntija, EK tietohallintojohtaja, THL (varajäsen)
Sihteeristö	Marjukka Saarijärvi Sanna Sinisalo Petteri Ohvo Waltteri Heino Päivi Anttila	ohjelmapäällikkö, VM erityisasiantuntija, VM hankepäällikkö, VM suunnittelija, VM hankekoordinaattori, VM
Erikseen kutsuttuna	Mika Kataikko	projektipäällikkö, Jyväskylän kaupunki

Poissa

Minna Saario
Saku Airosmaa

johtaja (STM)
johtaja (Vero)

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (Maria Nikkilä) (liite 1)

Päätösesitys: Hyväksytään esityslista ja edellisen kokouksen pöytäkirja.

Päätös: Esityslista ja pöytäkirja hyväksyttiin.

2. Digiohjelman tilanneraportti (liite 2)

Marjukka Saarijärvi esitteli Digiohjelman tilanneraporttia syys-lokakuun tilanteesta. Toteutus on edennyt suunnitelmien mukaisesti, toteuma on n. 15 %, ja vuoden 2020 lopussa se tulee olemaan n. 20 %.

Keskeisiä aikaansaannoksia raportointikaudella: valtionavustustukipäätöksiä digituen alueelliseen koordinaatiotehtävään ja kehittämiseen on tehty 14. YritysDigin hankeryhmä on aloittanut hankkeen toimenpiteiden valmistelun. Digiohjelman verkostopäivä pidettiin 14.10. sai hyvää palautetta ja saimme teemakeskusteluista runsaan tulosaineiston. Sopimus ohjelman toteutustuen toimittajan kanssa on allekirjoitettu, ensimmäinen toimeksianto on valmis ja toista valmistellaan. Pyynnöt lainsäädännön soveltamisen ja kehittämisen yhteistyöryhmään lähetetty viikolla 43. Tekstit ja ehdotukset EU:n elpymissuunnitelman selontekoon valmisteltu, digiohjelmassa mukana 4. painopisteessä; kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen.

Seuraavalla raportointikaudella keskeisimpänä tehtävänä on v. 2021 toimintasuunnitelman valmistelu sekä lisäksi koonti v. 2020 tuloksista ja onnistumisista. Tuloksista kerrotaan joulukuun kokouksessa. Keskeisinä tehtävinä myös jatkuvaa ohjausta DVV:n kanssa yritysten ja yhteisöjen digituki ja Viestit- ja Valtuudet kehittämisissä. Digituessa tehdään vaikuttavuuden arviointia. Lainsäädännön soveltamisen ja kehittämisen yhteistyöryhmän ensimmäinen kokous pidetään marraskuun alussa. Lisäksi jatkamme Digin edistämisen tilannekuva ja mittaristotyötä.

Päätös: Otettiin tilanneraportti tiedoksi.

3. Verkostotilaisuuden tulokset syötteenä ohjelmatoimintaan (liite 2)

Marjukka Saarijärvi esitteli 14.10. pidetyn verkostotilaisuuden teemaryhmien tuotokset syötteenä ohjelmatoimintaan.

Teema 1 Koronakriisin digiloikan opit ja hyvät käytänteet. Digiloikasta jatkuvaan kehittämiseen: erilaisten käyttäjien huomiointi (saavutettavuuden parantaminen), yhteiset ratkaisut, yhteiset sovitut käytänteet, palvelujen löydettävyys, viestintä, läpinäkyvyys, tietoturvallisuus sekä yhteisasiointipisteisiin panostaminen. Resursseja pitkäjänteiseen kehittämiseen tarvitaan. Kehittämistä tulisi ohjata ja valvoa ylätasolla. Ratkaisujen kehittämisessä huomioitava alusta asti myös tarvittavien neuvontapalveluiden kehittäminen. Viranomaisen välinen tiedonvaihto sujuvammaksi, päällekkäisyyksistä eroon pääsemistä pidettiin tärkeänä.

Teema 2: Kohti tulevaisuutta talouden ja yhteiskunnallisen kehityksen reunaehdoilla. Ryhmässä kerättiin muutosvoimia kestävän kehityksen eri näkökulmien kannalta, tuloksena n. 40 muutosvoimaa. Ympäristön osalta muutosvoimana digitalisaation ja tieteen mahdollisuudet vastata ilmastonmuutokseen, taloudessa Suomen mahdollisuudet pärjätä EU:ssa datataloudessa sekä tiedon hyödyntämiseen ja omistamiseen liittyvässä valta-asetelmassa. Sosiaalisena muutosvoimana ihmisen suhde digitalisaatioon, globaali koulutushaaste ja muuttoliikkeen kasvu.

Teema 3: Lainsäädännön soveltaminen digiyhteiskunnassa.

Työpajassa kerättiin ajatuksia ja ideoita lainsäädännön soveltamiseen liittyvistä kehityskohteista, joita tullaan käsittelemään lainsäädännön soveltamisen ja edistämisen työryhmässä. Velvoittavuus edistää lakien täytäntönpäntöä ja käyttöönottoa, sanktioita ei kuitenkaan pidetä hyvänä ajatuksena. Digitaalisten palveluiden tulee olla toimivia, tarkoituksenmukaisia, käyttäjäystävällisiä ja asiakaslähtöisiä, jotta niitä käytettäisiin nykyistä tehokkaammin. Julkisen ja yksityisen sektorin palvelut tulee näkyä yhtenä kokonaisuutena asiakkaalle. Lain soveltamisen tueksi kaivataan selkokielisiä, käytännönläheisiä ohjeita, suosituksia ja case-esimerkkejä. Automaattisen päätöksenteon yleislain puuttuminen hidastaa automaatiota ja tuottavuutta. Lainvalmistelun tulisi uudistua tietojärjestelmien avulla automaattisesti tai avusteisesti toimeenpantavaksi. Kansallinen digitalisoitumisen tiekartta yhdenmukaistaisi eri lakien ja vaatimusten sisältöä ja auttaisi soveltamisessa.

Teema 4. Elinkeinotoimintaa harjoittavien digipalvelut ja tuki niiden käyttöön.

Ryhmä jakaantui kahteen alaryhmään: digipalvelut ja digituki. Päättäjien laajempi ymmärrys digitalisaatiosta, paremman toimintamallin löytäminen. Kunta-valtioyhteisprosessien ja palvelujen kehittäminen. Lainsäädännön ja säädösohjauksen kehittäminen mahdollistamaan datan hyödyntäminen ja jakaminen sekä automaattinen päätöksenteko. Viestitään tehokkaammin tekemisistä yli hallinnonalojen ja verkostoidutaan.

Varmistetaan toimivan digituen hyödyt yritysten ja yhteisöjen tukena tuen tarvisijoille ja yhteiskunnalle. Olisi panostettava systemaattiseen tiedon keräämiseen, jonka avulla digituen vaikuttavuutta voidaan seurata sekä suunnitella ennaltaehkäisevä toimenpiteitä.

Päätös: Otettiin tulokset tiedoksi. Ohjausryhmän jäseniä pyydettiin tutustumaan aineistoon tarkemmin ja tuomaan tarvittaessa syötteeksi ohjelmatoimintaan yhteenvedosta heränneitä ajatuksia.

4. Kunta-valtio palvelutarjonnan kehittämistarpeita (liite 2)

Mika Kataikko esitteli kunta-valtio palvelutarjonnan kehittämistarpeita. Empiirinen tarkastelu neljän toimialan näkökulmasta: Kaupunkirakennetoimiala, Sosiaali- ja Terveystoimiala, Sivistystoimiala sekä Elinkeino- ja työllisyysyksikkö.

Yritysten palvelut Jyväskylässä ovat pääsääntöisesti hyvällä digitalisaation tasolla. Moni kunnan ja kaupungin käyttämä kansallinen / valtion tai ministeriön tuottama taustajärjestelmä on otettu käyttöön raakileena, kunnat ovat oman toimen ohella kehittäneet palveluja. Eri ministeriöiden yhteistyön puute johtaa siihen, että kuntakenttä joutuu syöttämään tietoja moneen eri taustajärjestelmään. Suuri osa kaupungin yrityksille ja elinkeinoelämälle tuottamista palveluista on myös palveluja yksityishenkilöille.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Yhteisen tiedon osalta yritysten tietojen käsittelyn tietomallit sovitaan yhteisiksi koko julkisen sektorin palvelutuotantoympäristöissä. Asiointiin liittyvät yritystiedot yhteisiin tietovarantoihin, kukin julkinen toimija integroi omat spesifit palvelunsa. Tietoa ei siirretä, vaan se tallennetaan järjestelmään.
- Yhteiset palvelut muotoillaan yhteistyössä eri julkisten toimijoiden kanssa. Palvelupolut ja erityisesti siirtymät kunnan ja valtion palvelujen välillä määritellään yhdessä.
- Yhden luokun periaate: digitaaliset ratkaisut varmistamaan, että palvelun aloittaminen ja lopettaminen tapahtuvat samasta pisteestä.
- Sisäinen palveluympäristö parantamaan yrityksen kokemaa palvelua.
- Yhteinen turvallisuus. Yritykset tarvitsevat yritysluotettavan palveluympäristön (myös liiketoiminnallinen näkökulma). Tärkeää on myös palvelujen saatavuus, läpimenoajat ja kuka vastaa palvelujen edistymisestä.
- Kaikki tarpeet on helposti ratkaistavissa digitaalisessa toimintaympäristössä.
- Eteneminen olisi hyvä tehdä vähitellen, esim. Suomi.fi:n Luvat ja valvonta palvelu on hyvä ensimmäinen askel.

Käydyssä keskustelussa ehdotettiin tietomallin kuvaamiseen käytettäväksi Y-alustaa, jolloin päästäisiin aidosti muuttamaan toimintaprosesseja. Ehdotettiin

myös tutustumaan tiedonhallintakarttaan, johon kuvataan kansallisesti yhteiset tietovarannot.

Täydennettiin myös, että Suomi.fi Luvat kehitystyössä etsitään yhteisiä ratkaisuja mm. palvelumuotoilun kautta, jossa tulee huomioida kuntasektorin erityispiirteet.

Lisättiin myös, että raportointivelvoitteet työllistävät paljon. Kuntia velvoitetaan hoitamaan raportointia ottamatta kantaa siihen, miten. Yhteentoimivuus puuttuu.

Käydyssä keskustelussa tuli esille, että kunnissa ohjausmallin ja osaamisen puute palvelujen ostamisessa usein ongelmana. Kehittämiseen olisi tärkeää saada yhteinen ohjaava mekanismi.

Päätös: Otettiin tilannekatsaus tiedoksi ja kiitettiin hyvästä esityksestä.

5. **Palvelun käyttäjän huomiointi kehittämisessä ja käyttöönotossa, esim. Koronavilkku (liite 2)**

Alexi Yrttiaho esitteli Koronavilkku –sovelluksen toimintaperiaatteet ja miten käyttäjä on huomioitu sovelluksen kehittämisessä.

Sovelluksen avulla voidaan tavoittaa koronavirukselle mahdollisesti altistunut käyttäjä, tukea käyttäjää toimimaan voimassa olevien toimintaohjeiden mukaisesti ja hakeutumaan tarvittaessa testauksen piiriin. Hyöty on suoraan suhteessa siihen, kuinka moni ottaa sovelluksen käyttöön. Sovelluksen lataamisessa ollaan päästy tarvittavaan tavoitteeseen. Suositukset ovat vahva tapa tukea käyttöönottoa, henkilökohtainen tarve tai kiireellisyyden tunne saa toimimaan suosituksen mukaan. Pitää pystyä perustelemaan digitaalisten ratkaisujen hyödyt ja keinot.

Palvelua toteuttaessasi arvioi, mikä on pienin määrä tietoa, jotta käyttäjä osaa tehdä oikean päätöksen. Varmista, että kieli on selkeää ja oikein, hyödynnä alustan ominaisuuksia. Kiinnitä erityistä huomiota siirtymiin palvelusta toiseen. Testaa ja varmista, että käyttäjä ymmärtää ja osaa käyttää sovellusta. Ihmiset tulkitsevat omaan terveyteen liittyvää uhkaa hyvin eri tavoilla. Tulee ymmärtää prosessi kokonaisuutena eri käyttäjäryhmien kannalta, ymmärtää mekanismit, jolla digitaalinen ratkaisu vaikuttaa.

Kehittämisessä on ollut mukana 160 terveydenhuollon järjestäjää ja tuhansia henkilöitä. Kielenhuollossa on hyödynnetty KELAn osaamista.

Päätös: Otettiin tiedoksi ja kiitettiin hyvästä esityksestä.

6. Digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hanke (liite 2)

Maria Nikkilä esitteli digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hankkeen tilannekatsauksen.

Valtiovarainministeriö on asettanut hankkeen digitaalisen henkilöllisyyden kehittämiseksi 8.10.2020. Hankkeeseen liittyy laaja lainsäädäntöhanke. Ratkaisu tulee tehdä tulevaisuutta ja koko yhteiskuntaa varten. Hankkeelle on vahva poliittinen tuki.

Tavoitteena on edistää Suomen kansalaisille ja kaikille Suomessa asuville mahdollisuutta sähköiseen henkilöllisyyden osoittamiseen sekä edistää toimivien tunnistusratkaisujen kehittymistä. Lisäksi on nostettu esiin henkilön mahdollisuudet hallita omia julkisissa palveluissa olevia tietojaan sekä riittävät tukipalvelut sähköisten julkisten palveluiden käyttöön yhdenvertaisuuden varmistamiseksi.

Hankkeen aikana kehitetään toimintamalli ja tuotetaan tarvittavat ratkaisut, joiden avulla valtion takaama digitaalinen henkilöllisyys voidaan tarjota digitaalisena henkilöllisyystodistuksena yksilön käyttöön erilaisissa asiointitilanteissa. Valtion takaaman henkilöllisyystiedon osoittaminen tapahtuu mobiilisovelluksella, jota voidaan käyttää käyntiasioinnissa ja sähköisessä asiointissa. Käyttö mahdollistetaan sekä julkisen että yksityisen sektorin palveluissa.

Lisäksi hankkeessa selvitetään yhteistyössä henkilötunnuksen uudistamisen jatkovalmistelun sekä ulkomaalaislainsäädännön ja lupamenettelyjen kehittämishankkeen kanssa mahdollisuutta laajentaa ydinidentiteetin kohderyhmää niistä henkilöistä, jotka tällä hetkellä rekisteröidään väestötietojärjestelmään. Erityinen kytkös Hetu –uudistukseen tulee ulkomaalaisten henkilöiden osalta.

Päätös: Otettiin tiedoksi.

7. Digitaitokartoituksen tulokset (liite 2)

Sanna Sinisalo esitteli digitaitokartoituksen tuloksia.

VM selvitti DVV:n kanssa keväällä 2020 suomalaisten digilaitteiden ja –palveluiden käyttöä sekä digitaitoja. Digitaitokartoituksen aineisto koostuu verkossa vastattavana olleesta kyselystä ja puhelinhaastatteluista. Vastauksia verkossa saatiin yli 12 000 koko Suomesta, vastausten tueksi hankittiin puhelimitse toteutettu yli 1 000 vastaajan haastattelututkimus.

Digitaitokartoituksen vastaukset vahvistavat käsitystä, että suomalaisten digitaidot ovat hyvät. Vastauksista tuli esille huoli ikääntyneemmän ja ikääntyvän väestön digitaalisten taitojen puutteesta ja taitojen vähenemisestä työelämästä pois siirryttäessä. Digipalvelujen käyttämättömyyteen tulosten perusteella voi vaikuttaa myös varallisuus ja terveydellinen tilanne. Nuorilla taidot ovat hyvät, mutta mm. viranomaiskieli voi olla vierasta.

Kartoituksesta nousi esille myös ryhmä, jotka eivät ole kiinnostuneet lainkaan ja digitalisaatio koetaan lähes ahdistavana. Useat kyselyyn vastanneet kertoivat asioivansa esimerkiksi omien vanhempiensa tai muun läheisen puolesta. Yleisimmin apua digilaitteiden käyttöön saadaan perheenjäseniltä tai lähipiiriltä. Käytiin keskustelua suomalaisten ohjelmointityökalujen käytöstä, joka oli yllättävän korkea. Pohdittiin, että kysymys on voitu myös ymmärtää monitulkintaisesti.

Päätös: Otettiin tiedoksi.

8. Muut asiat (10 min)

- **EU elpymispaketti.** Merkittävien investointien kertarahoitukseen tarkoitettu merkittävä rahoituskokonaisuus, jossa on kuusi painopistealuetta. Digiohjelma mukana 4. painopiste; kestävä infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen. Valmistelussa on selonteko eduskunnalle, valmisteluvastuussa LVM ja mukana useita ministeriöitä. Ensimmäiset hankkeet on mahdollista rahoittaa ensi keväänä, rahoitusta on mahdollista hakea v. 2023 asti ja kaiken tulee olla valmista v. 2026 mennessä. Digiohjelmassa on yritys digin selvitysten pohjalta tunnistettu rahoitettavaksi esitettäväksi kohteeksi digiratkaisut kuntien tehtävävelvoitteisiin. Pidetään ohjausryhmä ajan tasalla etenemisestä.
- Tiedoksi 19.10 pidetty webinaari ja materiaalit: Palvelujen saatavuus digiaikana <https://www.digiin.fi/events/event/palvelujen-saatavuus-digiaikana-seminaari/>
- Päämääränä laadukkaat digipalvelut eOppiva -koulutus julkaistu ruotsiksi: <https://www.eoppiva.fi/koulutukset/hogklassiga-digitala-tjanster-som-mal/>
- Ohjausryhmän seuraava kokous: 10.12. klo 14 – 16.

9. Kokouksen päättäminen (Maria Nikkilä)

Kokous päättyi klo 16.00.

Liitteet / Bilagor

Liite 1 Edellisen kokouksen (25.8.) pöytäkirjaluonnos
Liite 2 Esitysmateriaali Digiohjelman ohjausryhmä 22.10.